

МЕХАНІЗМ САМОРОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

© 2017 ІВАНОВА О. Ю., ЛАПТЄВ В. І.

УДК 330.3:332.122(477)

Іванова О. Ю., Лаптев В. І. Механізм саморозвитку регіонів в умовах проблемно-орієнтованого управління

Метою статті є обґрунтування складових, методів, принципів, суб'єктів механізму саморозвитку регіонів засобами проблемно-орієнтованого управління. Запропоновано визначення саморозвитку регіону, яке відрізняється виокремленням базових умов самозабезпеченості, самоуправління, самофінансування на основі самодостатності та взаємозв'язку цих понять. Обґрунтовано концепцію забезпечення саморозвитку регіонів України та розробка дорожньої карти її реалізації, а також методологічний підхід до визначення пріоритетних напрямів стимулювання саморозвитку регіонів методами проблемно-орієнтованого управління. Запропоновано механізм забезпечення регіонального саморозвитку. Розроблено теоретичний підхід до порівняльного аналізу характеру розвитку регіонів, який передбачає позиціонування регіонів за рівнем саморозвитку на тривимірній матриці «самозабезпеченість – самоуправління – самофінансування».

Ключові слова: механізм саморозвитку регіонів, концепція забезпечення саморозвитку регіонів України, теоретичний підхід до порівняльного аналізу характеру розвитку регіонів, дорожня карта, напрями стимулювання саморозвитку.

Рис.: 2. Бібл.: 15.

Іванова Ольга Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник сектора макроекономічного аналізу та прогнозування відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пер. Інженерний, 1-а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Лаптев Вячеслав Ігорович – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: vlaptev777@gmail.com

УДК 330.3:332.122(477)

Іванова О. Ю., Лаптев В. І. Механизм саморазвития регионов в условиях проблемно-ориентированного управления

Целью статьи является обоснование составляющих, методов, принципов, субъектов механизма саморазвития регионов средствами проблемно-ориентированного управления. Предложено определение саморазвития региона на основе выделения базовых условий самообеспеченности, самоуправления, самофинансирования на основе самодостаточности и взаимосвязи этих понятий. Обоснована концепция обеспечения саморазвития регионов Украины и разработана дорожная карта реализации, а также методологический подход к определению приоритетных направлений стимулирования саморазвития регионов методами проблемно-ориентированного управления. Предложен механизм обеспечения регионального саморазвития. Разработан теоретический подход к сравнительному анализу характера развития регионов, который предусматривает позиционирование регионов по уровню саморазвития на трехмерной матрице «самообеспеченность – самоуправление – самофинансирование».

Ключевые слова: механизм саморазвития регионов, концепция обеспечения саморазвития регионов Украины, теоретический подход к сравнительному анализу характера развития регионов, дорожная карта, направления стимулирования саморазвития.

Рис.: 2. Библ.: 15.

Іванова Ольга Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, старший научный сотрудник сектора макроэкономического анализа и прогнозирования отдела макроэкономической политики и регионального развития, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пер. Инженерный, 1-а, 2 эт., Харьков, 61166, Украина)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Лаптев Вячеслав Игоревич – кандидат экономических наук, доцент кафедры управления персоналом и экономики труда, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: vlaptev777@gmail.com

UDC 330.3:332.122(477)

Ivanova O. Yu., Laptiev V. I. The Mechanism for Self-Development of Regions in Terms of the Problem-Oriented Management

The article is aimed at substantiation of the components, methods, principles, entities of the mechanism for self-development of regions by means of the problem-oriented management. The article proposes a definition of self-development of region through the allocation of the basic conditions of self-reliance, self-governing, self-financing, based on both the self-sufficiency and the interrelation of these concepts. The conception of ensuring the self-development of regions of Ukraine has been substantiated, a road map for implementation, as well as a methodological approach to determine the priority areas for stimulation of self-development of regions using methods of the problem-oriented management have been elaborated. A mechanism for ensuring the regional self-development has been proposed. A theoretical approach to the comparative analysis of the nature of regional development has been elaborated, which involves positioning of regions by the level of self-development on a three-dimensional matrix of «self-reliance – self-governing – self-financing».

Keywords: mechanism for self-development of regions, conception of ensuring the self-development of Ukrainian regions, theoretical approach to the comparative analysis of the nature of regional development, road map, directions to stimulate self-development.

Fig.: 2. Bibl.: 15.

Ivanova Olga Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow of the Sector of Macroeconomic Analysis and Forecasting Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1-a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: ivanosha@mail.ru

Laptiev Viacheslav I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Personnel Management and Labour Economics, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: vlaptev777@gmail.com

Соціально-економічне зростання регіонів є підґрунтям формування конкурентоспроможності держави в умовах дефіциту бюджетних коштів, її територіальної єдності та цілісності, розвитку підприємництва. Процеси економічних і політичних трансформацій в умовах міжнародної інтеграції створюють принципово нові вимоги до формування стійких конкурентних позицій держави, її територіальних одиниць і підприємств на основі поєднання їх інтересів та формування умов до саморозвитку методами проблемно-орієнтованого управління.

Теоретичні та прикладні аспекти стимулювання сталого розвитку регіонів, формування забезпечення регіонального розвитку на основі самодостатності та децентралізації висвітлюються в працях Н. Белікової [1], З. Варналія [2], І. Вахович [3], М. Кизима, В. Хаустової, О. Козиревої [4], О. Лайка [5], Т. Уманець, Л. Штаталової [6], І. Сторонянської [7], О. Сидорової, О. Татаркіна [8] та ін. Разом з тим, залишається низка питань, пов'язаних з розробленням методичних засад формування механізму саморозвитку регіонів засобами проблемно-орієнтованого управління.

Метою статті є обґрунтування складових, методів, принципів, суб'єктів механізму саморозвитку регіонів засобами проблемно-орієнтованого управління, який є підґрунтям забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів України, сприятливих умов для активізації підприємницької діяльності та підвищення конкурентоспроможності країни в цілому.

У соціально-економічних перетвореннях важлива роль приділяється державній регіональній політиці, активізації якої дозволяє формувати механізми стимулювання регіонального саморозвитку, забезпечуючи тим самим зростання їх конкурентоспроможності й стійкість конкурентної позиції.

Проте диспропорції та нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів України свідчать про неефективність державної регіональної політики, орієнтованої на пріоритети централізованого управління. Так, розрив розвитку регіонів за мінімальним і максимальним обсягом ВРП у розрахунку на одну особу у 2014 р. становив 3,8 разу; індекс фізичного обсягу ВРП на одну особу у 2014 р. по Україні склав 93,7% (від 61,5 у Луганській області до 108,3% у Тернопільській області) [9]. У 2015 р. у 21 регіоні спостерігається зниження обсягів виробництва промислової продукції, у 7 регіонах – капітальних інвестицій; загальною для всіх регіонів є тенденція зниження реальної заробітної плати працюючих.

Середньомісячна кількість економічно активного населення у віці 15–70 років у 2015 р. склала 18,1 млн осіб, з них 17,4 млн (96,1%) у працездатному віці. Із зазначеної кількості громадян у віці 15–70 років 16,4 млн, або 90,9%, зайняті економічною діяльністю, а решта – 1,7 млн осіб, відповідно до методології Міжнародної організації праці, класифікувалися як безробітні [10].

Сучасні тенденції регіонального розвитку характеризуються зростанням залежності регіонів від центру (зростання частки міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів – у 2000 р. – 28,9%, у 2015 р. – 59,1%; зменшення частки власних доходів місцевих бюджетів у доходах Зведеного бюджету країни – у 2016 р.

складає 20,1%, тоді як у 2000 р. – 30%, у 2014 р. – 22,2%) [9]. Надмірна централізація в управлінні регіонами призводить до проблем у здійсненні єдиної політики соціально-економічних перетворень, збільшення диспропорцій в рівні та якості життя населення та соціально-економічному розвитку регіонів, що виступає дестабілізуючим чинником для конкурентоспроможності країни та стає загрозою для її цілісності та територіальної єдності. Переважання централізованого підходу в управлінні регіональним розвитком призводить до значного звикання регіонів до фінансової підтримки, надмірної залежності від центру і відсутності мотивів до саморозвитку.

Наукова проблема створення умов для регіонального саморозвитку на базі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів актуалізує пошук нових ідей і підходів до її вирішення. Важлива роль при цьому відводиться розширенню свобод регіонів та належному фінансовому забезпеченню делегованих повноважень, формуванню умов для ефективного використання трудового потенціалу країни, регіонів, підприємств засобами проблемно-орієнтованого управління.

Узагальнення наукових підходів до розвитку регіону на основі самодостатності [3; 5; 6] дозволило визначити складові саморозвитку регіону, їх взаємозв'язок, уточнити сутність системи понять «самозабезпеченість», «самоуправління», «самофінансування», «самодостатність» у контексті регіонального саморозвитку.

Так, під *саморозвитком регіону* пропонується розуміти здатність регіону до довгострокового соціально-економічного розвитку, що базується на акумулюванні та трансформації комплексу природних, людських, фінансових та інших ресурсів (самодостатність) на основі самоорганізації, самоуправління та самофінансування.

Складовими саморозвитку регіону (ССР) і водночас його умовами є: самозабезпеченість, самоуправління та самофінансування.

Самозабезпеченість (СЗ) регіону розглядається з позиції здатності регіону до забезпечення ефективного використання свого стратегічного потенціалу, спроможності обходитися власними можливостями, що має значущість в умовах дефіциту бюджетних коштів.

Самоуправління (СУ) – спроможність органів місцевого самоврядування до управлінського процесу на основі створення ефективних механізмів управління суспільними відносинами в регіоні та забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів у ланцюжку відносин «державна – регіон – бізнес – громадськість» для забезпечення довгострокового соціально-економічного розвитку регіону.

Під *самофінансуванням (СФ)* у роботі розуміється здатність регіону до забезпечення приросту фінансових ресурсів для потреб саморозвитку на основі стимулювання збільшення податкових і неподаткових надходжень, операцій з капіталом, доходів підприємств та інвестицій в регіон.

Необхідність впровадження механізму саморозвитку регіонів у рамках реалізації державної політики стимулювання регіонального розвитку за рахунок власних ресурсних можливостей є своєчасним, актуальним та підтверджується науковими доробками [1–8] (*рис. 1*).

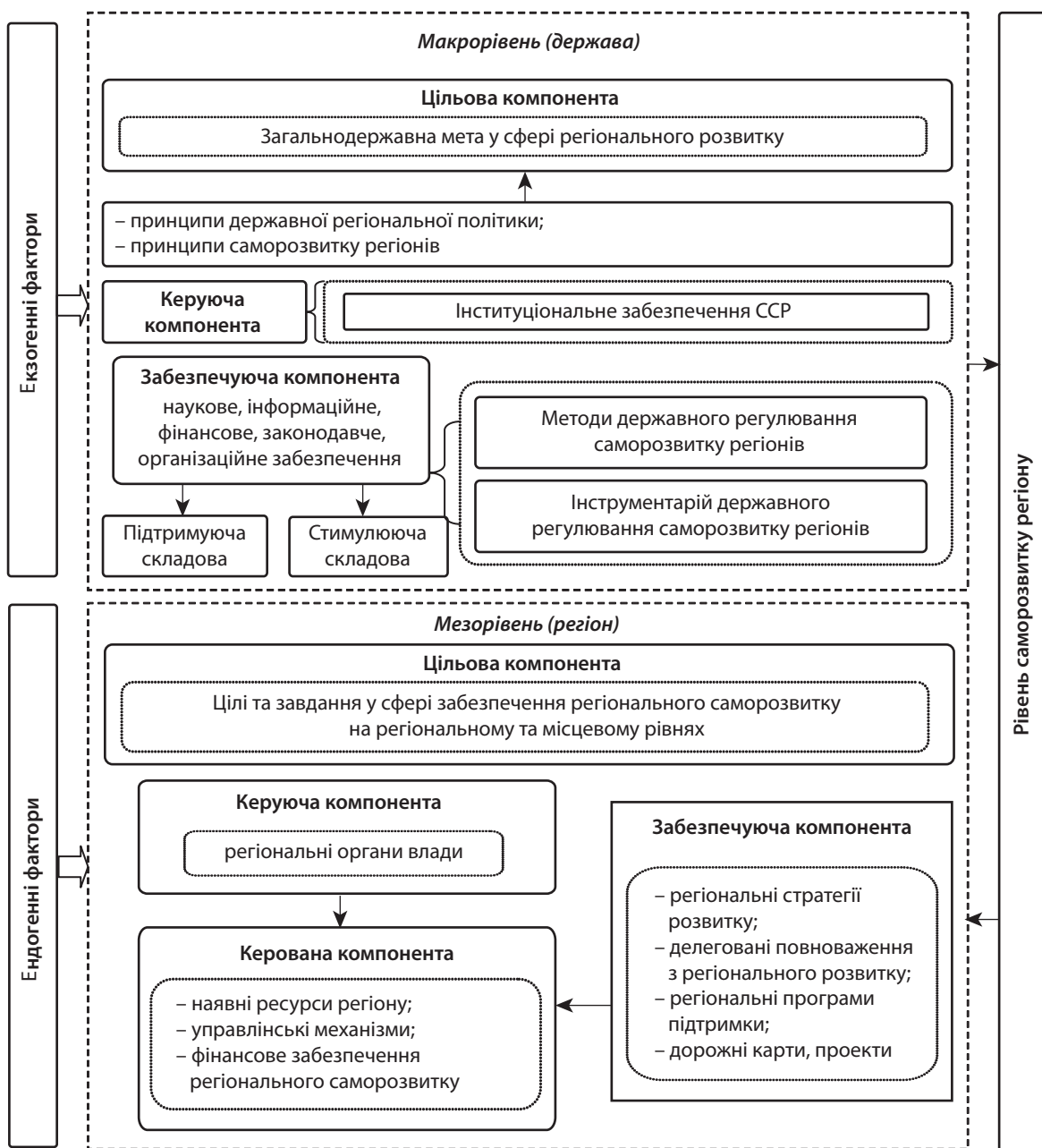

Рис. 1. Складові механізму забезпечення регіонального саморозвитку

Науковою основою розробки механізму саморозвитку регіонів виступає концепція забезпечення саморозвитку регіонів України, що базується на послідовності ієрархічно підпорядкованих генеральній концепції субконцепцій двох рівнів: достатньої та акумулюючої складової використання потенціалу саморозвитку та передбачає зміцнення фінансової самодостатності регіонального розвитку на основі децентралізації, вибору раціонального обсягу державної підтримки та стимулювання саморозвитку залежно від рівня самодостатності.

В ієрархії субконцепції важливе місце займають концептуальні положення з реформування податково-бюджетних відносин, що реалізуються на основі розробки дорожньої карти. Методичний підхід до побудови дорожньої карти з реалізації концепції реформування податково-бюджетних відносин «центр – регіон»

передбачає підпорядкованість та взаємозв'язок з програмними документами вищого рівня, використання сценарного підходу для обґрунтування заходів, визначення потреби в ресурсах, ризиків, цільових орієнтирів та графіку реалізації завдань на основі розробки інформаційних карток, що дозволяє дотримуватися принципів системності, ефективності та своєчасності проведення реформи.

Структурними елементами механізму на макротамакрорівнях є цільова, забезпечуюча, керуюча та керована компоненти, взаємодія яких під впливом екзогенних та ендогенних факторів формує певний рівень саморозвитку регіонів, який розраховується на основі визначення інтегральних показників самозабезпеченості, самоуправління та самофінансування та дозволяє визначити місце регіонів за рівнем саморозвитку на тривимірній матриці (рис. 2).

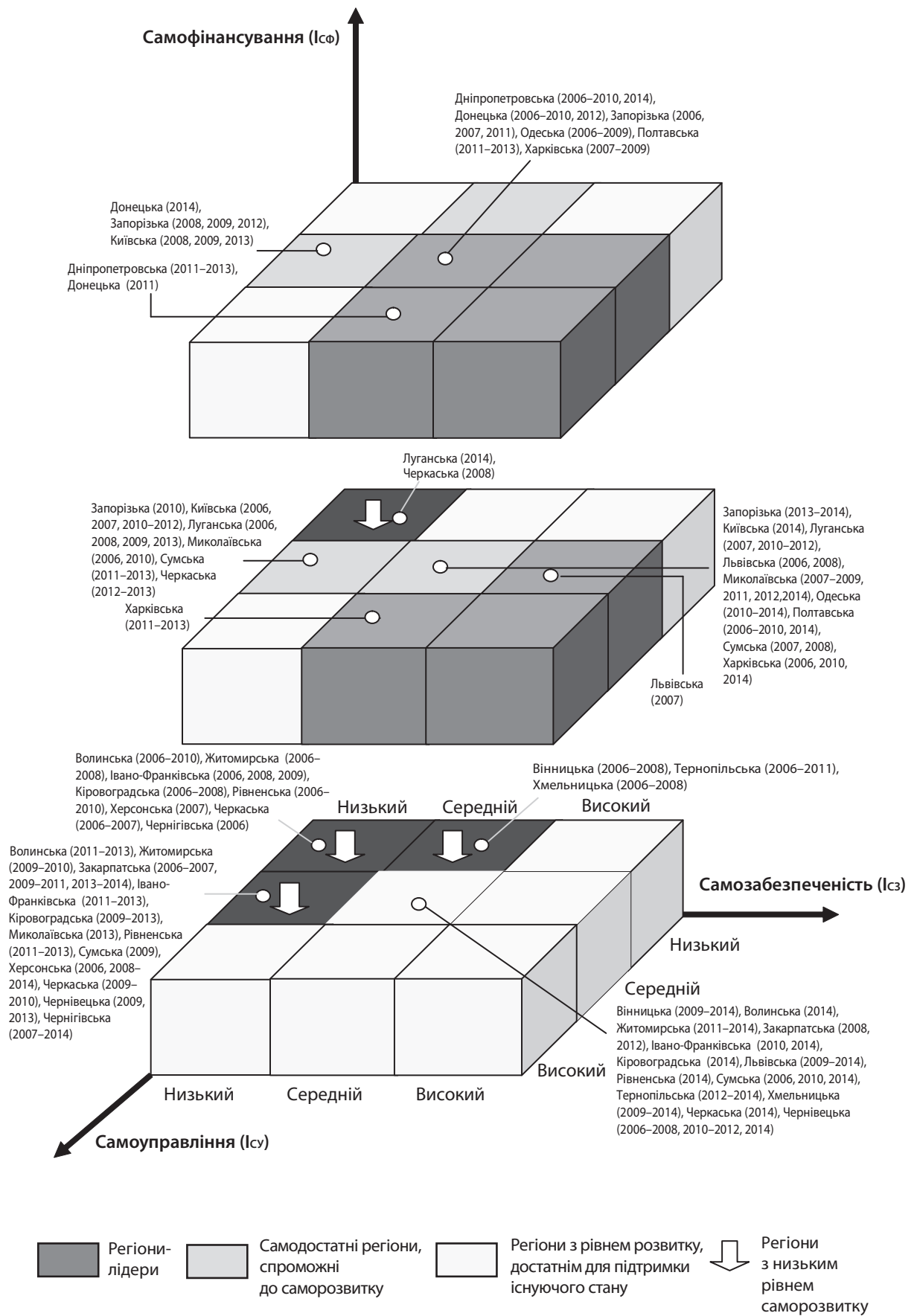

Рис. 2. Трирівнева матриця позиціонування рівня саморозвитку регіону

Результати розрахунку інтегральних показників саморозвитку регіонів, їх прогнозних значень показників, а також дослідження дієвості методів й інструментів стимулювання регіонального розвитку виступили підґрунтям для розробки методологічного підходу до визначення пріоритетних напрямів стимулювання саморозвитку регіонів.

Методологічне забезпечення включає:

1) оцінювання рівня саморозвитку регіонів за складовими та частковими показниками й позиціонування регіонів на тривимірній матриці «самозабезпеченість – самофінансування – самоуправління», на основі чого визначаються позиції регіонів та їх переміщення в динаміці. Методами дослідження науково-методичного забезпечення визначення рівня саморозвитку регіону є: апріорне ранжування; кореляційний аналіз, системний аналіз, метод ентропії, кластерний аналіз, матричне позиціонування;

2) прогнозування показників саморозвитку регіонів та графічне відображення переміщень регіонів у квадранти з високим, середнім чи низьким рівнем показника; моделювання сценаріїв саморозвитку за складовими. Методичний підхід до моделювання сценаріїв зміцнення фінансової самодостатності регіону базується на методах прогнозування, імітаційного моделювання, системного аналізу, сценарному підході;

3) визначення заходів зі стимулювання самозабезпеченості, самоуправління та самофінансування регіону передбачає розробку такого методичного забезпечення: методичний підхід до обґрунтування інструментарію державної підтримки та стимулювання регіонального розвитку; методичний підхід до вдосконалення системи податково-бюджетних відносин; методичний підхід до побудови дорожньої карти реформування податково-бюджетних відносин «центр – регіон» на основі використання методів: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, нечітких множин, аналізу ієрархій, системного підходу.

Відповідно до основних програмних документів, що регулюють регіональний розвиток в Україні та ЄС [11–14], обґрунтовано напрями регіонального саморозвитку на основі проблемно-орієнтованого управління, а саме [15]:

- ✦ розробка та законодавче закріплення механізму самоуправління в регіоні;
- ✦ підвищення рівня компетентності посадових осіб і державних службовців з метою підвищення якості розробки та реалізації механізмів формування та використання стратегічного потенціалу регіону;
- ✦ реформування системи податково-бюджетних відносин, розробка цільових програм розвитку трудового, фінансового та інших потенціалів регіонів;
- ✦ надання пільг для підприємств, які створюють нові робочі місця;
- ✦ підвищення соціальної активності молоді в соціально-економічному, політичному та культурному житті регіону;
- ✦ розвиток підприємницьких навичок у молоді, у тому числі шляхом створення стартапів при ВНЗ.

ВИСНОВКИ

Таким чином, науковим підґрунтям механізму виступає концепція забезпечення саморозвитку регіонів України, що базується на послідовності ієрархічно підпорядкованих генеральній концепції субконцепцій двох рівнів: достатньої та акумулюючої складової використання потенціалу саморозвитку та передбачає зміцнення фінансової самодостатності регіонального розвитку на основі децентралізації, вибору раціонального обсягу державної підтримки та стимулювання саморозвитку залежно від рівня самодостатності.

Уточнення понятійного апарату теорії регіонального розвитку за рахунок визначення поняття «саморозвиток регіону», яке відрізняється виокремленням базових умов самозабезпеченості, самоуправління, самофінансування на основі самодостатності та взаємозв'язку цих понять, дозволило розробити:

- ✦ концепцію забезпечення саморозвитку регіонів України;
- ✦ механізм забезпечення регіонального саморозвитку, що відрізняється виокремленням та взаємодією його основних структурних елементів на макро- та мезорівнях: цільової, керуючої, забезпечуючої та керованої компонент, які під впливом екзогенних та ендогенних факторів формують відповідний рівень саморозвитку регіону;
- ✦ теоретичний підхід до порівняльного аналізу характеру розвитку регіонів, який передбачає позиціонування регіонів за рівнем саморозвитку на тривимірній матриці «самозабезпеченість – самоуправління – самофінансування», що дозволяє оцінити динаміку змін регіонального саморозвитку за складовими та на основі прогнозів обґрунтовувати напрями зміцнення регіональної конкурентоспроможності;
- ✦ методичний підхід до побудови дорожньої карти з реалізації концепції реформування податково-бюджетних відносин «центр – регіон»;
- ✦ методологічний підхід до визначення пріоритетних напрямів стимулювання саморозвитку регіонів, який включає заходи зі стимулювання самозабезпеченості, самоуправління та самофінансування регіону, що базуються на прогнозному рівні саморозвитку регіону та показниках вірогідності переходу регіону між квадрантами матриці «рівень саморозвитку регіону» на основі методу нечітких множин, що, своєю чергою, сприятиме прийняттю обґрунтованих рішень в умовах дефіциту бюджетних коштів.

Напрямами подальших досліджень виступають визначення проблем законодавчого забезпечення складових саморозвитку регіонів та розробка рекомендацій з їх подолання. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Белікова Н. В., Омаров Ш. А. Проблеми формування системи державної підтримки розвитку регіонів у країнах ЄС. *Бізнес Інформ*. 2014. № 11. С. 43–47.

2. Варналії З. С., Білик Р. Р. Інституційні засади та організаційні механізми політики регіонального розвитку: завдання реформи європейського зразка. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 3. С. 3–11.

3. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізм реалізації: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 496 с.

4. Кизим М. О., Хаустова В. Є., Козирєва О. В. Аналіз законодавства України з державної підтримки розвитку проблемних регіонів. *Бізнес Інформ*. 2016. № 7. С. 17–27.

5. Лайко О. І. Концептуальні засади забезпечення сприятливого інституціонального середовища інвестиційної діяльності регіонів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Сер.: Проблеми економіки та управління. 2016. № 847. С. 114–123.

6. Уманець Т. В., Шаталова Л. С. Економічна самодостатність регіонів України: теоретичні основи, механізм забезпечення, оцінка: монографія. Одеса: Інтерпрінт, 2015. 260 с.

7. Сторонянська І. З. Можливості та ризики формування внутрішньоорієнтованої моделі розвитку регіону в умовах децентралізації влади. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип. 6. С. 14–22.

8. Сидорова О. М., Татаркін Д. О. Формування податково-бюджетних умов саморозвитку регіонів. *Бізнес Інформ*. 2011. № 7, т. 1. С. 130–131.

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

10. Статистичний збірник «Регіони України 2016. Ч. 1/за ред. І. М. Жук. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 299 с.

11. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>

12. European Charter of Local Self-Government. 1985. URL: <https://dlg.gov.mt/en/DLG/Legislation/Documents/Legislation/122.pdf>

13. План дій КМУ. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248890479&cat_id=244276429

14. Програма діяльності КМУ. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=247809587

15. Ivanova O., Laptiev V. Projects of public-private partnership Problem-based human resources management in the region. *Perspective directions of scientific researches: collection of scientific articles*. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2016. P. 175–179.

REFERENCES

Bielikova, N. V., and Omarov, Sh. A. "Problemy formuvannya systemy derzhavnoi pidtrymky rozvytku rehioniv u krainakh Yes" [Problems of formation of system of state support of development of regions in the EU]. *Biznes Inform*, no. 11 (2014): 43–47.

"European Charter of Local Self-Government. 1985". <https://dlg.gov.mt/en/DLG/Legislation/Documents/Legislation/122.pdf>

Ivanova, O., and Laptiev, V. "Projects of public-private partnership Problem-based human resources management in the region" In *Perspective directions of scientific researches: collection of scientific articles*, 175–179. Coventry, United Kingdom: Agenda Publishing House, 2016.

Kyzym, M. O., Khaustova, V. Ye., and Kozyrieva, O. V. "Analiz zakonodavstva Ukrainy z derzhavnoi pidtrymky rozvytku problemnykh rehioniv" [Analysis of legislation of Ukraine on state support of development of problematic regions]. *Biznes Inform*, no. 7 (2016): 17–27.

Laiko, O. I. "Kontseptualni zasady zabezpechennia spriyatlyvoho instytutsionalnoho seredovyscha investytsiinoi diialnosti rehioniv" [Conceptual bases of ensuring a favourable institutional

environment of investment activity of regions]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. Seria: Problemy ekonomiky ta upravlinnia, no. 847 (2016): 114–123.

Oftsiniyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

"Plan dii KМУ" [The action plan of the Cabinet of Ministers]. http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248890479&cat_id=244276429

"Prohrama diialnosti KМУ" [The programme of activities of the Cabinet of Ministers]. http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=247809587

Statystychnyi zbirnyk «Rehiony Ukrainy 2016" [The statistical publication "Regions of Ukraine 2016"]. Part 1. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2016.

"Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020" [Strategy for sustainable development "Ukraine – 2020"]. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>

Storonianska, I. Z. "Mozhlyvosti ta ryzyky formuvannya vnutrishnyoorienovanoi modeli rozvytku rehionu v umovakh detsentralizatsii vlady" [Opportunities and risks of forming votron development model of the region in terms of decentralization of power]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, no. 6 (2016): 14–22.

Sydorova, O. M., and Tatarin, D. O. "Formuvannya podatkovobiu-dzhetnykh umov samorozvytku rehioniv" [Formation of tax and budget conditions of self-development of regions]. *Biznes Inform*. Vol. 1, no. 7 (2011): 130–131.

Umanets, T. V., and Shatalova, L. S. *Ekonomichna samodostatnist rehioniv Ukrainy: teoretychni osnovy, mekhanizm zabezpechennia, otsinka* [Economic self-sufficiency of the regions of Ukraine: theoretical basis, mechanism of provision, assessment]. Odessa: Interprint, 2015.

Varnalii, Z. S., and Bilyk, R. R. "Instytutsiini zasady ta orhanizatsiini mekhanizmy polityky rehionalnoho rozvytku: zavdannia reform yevropeiskoho zrazka" [Institutional framework and institutional mechanisms of regional development policies: challenges for reform of the European sample]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, no. 3 (2014): 3–11.

Vakhovych, I. M. *Finanova polityka staloho rozvytku rehionu: metodolohiia formuvannya ta mekhanizm realizatsii* [Fiscal policy for sustainable regional development: methodology of formation and implementation mechanism]. Lutsk: Nadstyria, 2007.